

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף נ

רבה מבאר את טעמו של רב (= ש'לא אמר כלום' ולא יזוז ממקומו): כיון שלא סיים (= בירר) את מקום שביתתו. ויש אומרים: 'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו', כלומר כיון שאם קבע שביתה בד' אמות הצפוניות אינו יכול לחזור בו ולקנות שביתה בד' אמות הדרומיות (= לקמן יבואר שנוף האילן רחב שמונה אמות), לכן אף אם הוא קבע שביתה תחת כל נוף האילן כגון שאמר 'שביתתי תחתיו' לא קנה אפילו ד' אמות.

ההבדל בין שני השיטות: כשאמר 'הריני קונה שביתה ד' אמות מתוך השמונה', להסבר הראשון - לא קנה שביתה, כיון שלא בירר את מקום שביתתו. ליש אומרים - קנה שביתה, כיון שהוא אמר שרוצה לקנות רק ד' אמות מתוך השמונה.

אביי מקשה על רבה: **המרבה במעשרות**: המפריש מעשר ראשון מפירותיו יותר מעשירית כפי שאמרה התורה (= כגון שהפריש אחד מחמש), פירותיו מתוקנים ואינם טבל, אבל מעשרותיו מקולקלים, כלומר המעשר ראשון שנתן ללוי הרי הוא מקולקל, לפי שלא חל שם 'מעשר' על התוספת ונמצא שיש כאן טבל ומעשר מעורבים. ואם כדברי רבה ש'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו' מדוע פירותיו מתוקנים? והרי כמו שאם היה מפריש עשירית ואח"כ מפריש שוב עשירית לא היה חל שם 'מעשר' על הפרשתו השניה, כך לא יחול שם 'מעשר' על כל החומש שהפריש, וא"כ גם פירותיו מקולקלים שהרי הם טבל!

הגמרא מתרצת: שונה מעשר שכן ישנו לחצאין, כלומר שאם נטל חומש מהתבואה ואמר שהוא מפריש מעשר חצי מכל חיטה (= ובכך מפריש עשירית בס"ה), חלה הפרשתו ותבואתו מתוקנת. ולכן אף כשמפריש חומש סתם (כמו מי שמרבה במעשרות) חל שם 'מעשר' רק על חצי מכל פרי או גרגיר חיטה, ונמצא שהפריש רק עשירית, ולכן פירותיו מתוקנים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מעשר בהמה: צריך להפריש מעשר בכל שנה מן הצאן והבקר שנולדו בעדרו באותה השנה. ההפרשה מתבצעת ע"י שהוא מכניס את כל הבהמות לדיר, ועושה פתח צר שלא יוכלו לצאת שנים יחד, וסופר אותם אחד אחד ואת העשירי צובע בצבע אדום ואומר 'הרי זה מעשר'. את בהמת המעשר מעלה לבית המקדש ומקריבה קרבן, ודינו כקדשים קלים.

קושיה נוספת על רבה: והרי מעשר בהמה שאינו לחצאין, כלומר שאי אפשר לומר חצי טלה זה חולין וחצי מעשר, וכן אם קרא לבהמה העשירית 'עשירי' וגם לבהמה האחת עשרה קרא 'עשירי' לא חל על הבהמה האחת עשרה שם 'מעשר', ובכל זאת אם קרא לשתי בהמות יחד 'עשירי' הדין הוא שעשירי ואחת עשרה מעורבין זה בזה, כלומר שחל על בהמה אחת שם 'עשירי' והבהמה השניה דינה כמו 'אחד עשרה שקראו עשירי' (= שחל עליה קדושת שלמים), ונמצא שיש כאן תערובת של מעשר ושלמים. **א"כ מוכח שלא כדברי רבה** (= 'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו'), שהרי למרות שמעשר בהמה לא חל על שתי בהמות זו אחר זו בכל זאת הוא חל על אחת מהן כשהקדישן בבת אחת!

הגמרא מתרצת: שונה מעשר בהמה שכן יתכן שיחול שם 'מעשר' על שתי בהמות בטעות, כגון שטעה וקרא לכבש שיצא תשיעי בשם 'עשירי', ולכבש שיצא עשירי קרא בטעות 'תשיעי', ולכבש שיצא אחד עשר קרא בטעות 'עשירי', הדין הוא שכולם מקודשים, ולכן אף אם קרא על שתי בהמות יחד 'עשירי' חלה על אחת מהם קדושת מעשר ועל השניה קדושת שלמים, כנ"ל.

חלות תודה: המביא 'קרבן תודה' צריך להביא עם הקרבן ארבעים חלות, ושחיטת הזבח מקדשת את החלות.

קושיה נוספת על רבה: והרי חלות תודה שאי אפשר להקדיש יותר מארבעים חלות אפילו בטעות, וכן אינם בזה אחר זה, כלומר שאי אפשר להקדיש ארבעים חלות נוספות לאחר שחיטת הזבח, ובכל זאת לדעת חזקיה אם שחט את הזבח על שמונים

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

חלות חלה קדושת 'תודה' על ארבעים מתוך השמונים. (ולדעת רבי יוחנן לא חלה קדושה אפילו על הארבעים). א"כ מובח שלא כדברי רבה (= 'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו!'). הגמרא מתרצת: מחלוקתם של חזקיה ורבי יוחנן היא במקרה שהביא שמונים חלות 'בסתמא', כלומר שלא פירש את כוונתו. שלדעת חזקיה הוא הביא שמונים כדי שאם יאבדו או יטמאו חציים הוא יביא את הארבעים הנותרות, והביאם על תנאי שאם יפסלו הראשונות יביא את אלו, והרי זה כאומר 'יקדשו ארבעים מתוך השמונים'. ולדעת רבי יוחנן הוא התכוון לקרבן גדול של שמונים חלות, וכיון שאי אפשר לכן לא חלה קדושה אפילו על הארבעים מתוכם, לפי 'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו'.

אמר אביי: מה ששנינו במשנה לעיל שהקובע שביתתו תחת אילן 'לא אמר כלום' (= לשיטת רב שלא יזוז ממקומו), זה דווקא באילן שרוחב נופו הוא שתיים עשרה אמה, שאז אין ידוע היכן התכוון לקבוע את שביתתו האם בד' אמות הצפוניות או הדרומיות או האמצעיות, אבל אם התכוון לקנות שביתה תחת אילן שרוחב נופן הוא אחת עשרה אמה, הרי הוא קנה שביתה, לפי 'שמקצת ביתו ניכר' כלומר שניתן לברור ד' אמות שבודאי הוא קנה בהם שביתה, והם ד' אמות האמצעיות, שאפילו אם קנה בד' אמות הצפוניות או הדרומיות הרי חצי אמה מהם נכנסת לד' אמות האמצעיות, וזה מספיק בשביל לקנות שביתה תחת האילן.

רב הונא מקשה על דברי אביי: מי הבדיל את הד' אמות האמצעיות מן השאר, והרי יתכן שקנה שביתה בד' אמות הצפוניות או הדרומיות? אלא מבאר רב הונא שאם הוא התכוון לקנות שביתה באילן שיש תחתיו שמונה אמות הוא 'לא אמר כלום' לפי שלא מבורר איזה ד' אמות קנה, אבל באילן שיש תחתיו רק שבע אמות הרי הוא קנה שם שביתה, לפי שאפילו אם הוא קנה שביתה בד' אמות הצפוניות או הדרומיות הרי ודאי שקנה שביתה גם באמה האמצעית שהיא משותפת לשתייהן, וזה מספיק בשביל לקנות שביתה תחת האילן.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הגמרא מביאה ברייתא כדעת רב - שהקובע שביתתו במקום שאינו מסויים לא קנה שביתה כלל, וזה קשה לשמואל (= שאמר לעיל שמותר לו ללכת לתחתיו של האילן). שמואל מבאר את הברייתא שמדובר שממקום עמידת רגליו ועד עיקרו של האילן יש 2004 אמות, ולכן אם בירר לו את הד' אמות שתחת האילן בצד הסמוך אליו העומד בתוך תחומו, הרי הוא קנה שם שביתה, ואם הוא לא בירר היכן קנה את שביתתו יש להסתפק שמא קנה את הד' אמות שבצד השני של האילן שהוא מחוץ לתחומו.

הגמרא מביאה ברייתא כדעת שמואל - מי שטעה והניח שני עירובי תחומין - לצד צפון ולצד לדרום (= שחשב בטעות שאפשר לערב לשני צדדים וללכת בבוקר לצפון ובערב לדרום), כיון שהוא קנה שביתה רק בצד אחד ואין אנו יודעים באיזה צד, לכן מותר לו ללכת לצפון כעירובו לדרום, כלומר שאם הניחו לו עירוב אחד במרחק אלף אמה מביתו לצד דרום ואת העירוב השני אלף אמה לצד צפון, מותר לו ללכת מביתו רק אלף אמה לכל צד (= שהרי יש לו ממקום עירובו אלפיים אמה לכל צד, וא"כ יש לו מעירובו שבצד צפון אלפיים אמה לכיוון ביתו שהם נגמרות אלף אמה מביתו לצד דרום - אלף אמה מהעירוב לביתו ועוד אלף אמה מביתו לצד דרום, וכן להיפך). ואם מיצעו עליו את התחום, כלומר שהניחו לו כל עירוב במרחק של אלפיים אמה מביתו, לא יזוז מביתו לפי שאין אנו יודעים איזה עירוב קנה לו.

מבואר מהברייתא הנ"ל שאף שהוא לא קנה שביתה במקום מסויים מותר לו לזוז ממקומו, אלא שנותנים עליו את חומרי שתי המקומות. וזה שלא כדברי רב שסובר שלא קנה שביתה כלל.